Број 158. У Новом Саду, суботу 19. јула 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан данкута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За отлаее плаћа се по 12 пот. од сваке пресованих ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Избор патријарха.

Српски народно-црквени сабор решиће у својој седници од 19. јулија ове године једно крупно питање. Обавиће избор патријарха. Сабор ће у име народа изјавити, ко треба да седне на столицу српског патријарха у Карловцима Избор је тај од великог значаја по цркву и народ у карловачкој митрополији Од сретног решења тог питања зависи, хоће ли се наша народно црквена автономија моћи доградити и заштитити од сваке повреде. Прошло је више од 200 година, од како траје борба српског народа у карловачкој митрополији, да обезбеди она права, која су му уземчена привилегијама и државним законима. Неда се порећи, да су српски патријарси много сметали, да српски народ из те борбе изађе као победилац Са столице српских патријара чиниле су се српском народу огромне сметње. Српски патријарси прекосећи свом народу, тражили су и налазили потпоре у државној власти, која се тиме користила, да прошири и утврди свој уплив у автономији.

Сетимо се само скоре прошлости. Колико је муке стало српски народ, да сачува своја права. Патријарх Машировић уз помоћ клерикалаца, које је предводио Герман Анђелић, упео се из петиних жила, да онемогући народни уплив у автономији. Онда је било могуће, да се автономија изгради без октројака јер је на столици угарског министра просвете седео баронов Етвеш. Румуни и тиомогнути родољубивим епископатом изградише своју автономију у то време. После тога ишло је већ теже. Саборско устројство потврђено је са октројком. Кад је Герману Анђелићу пошло за руком, да уклони са патријарашке столице Прокопија Ивачковића, настали су за нашу автономију црни дани. Незаконитим наименовањем Германа Анђелића за патријарха отпочео је низ повреда. Клерикалска црна чета дигла се да уништи народна права. Онда је поникао злогласни синодални операт, који је тражио, да епископи буду у цркви неограничени господари, а народ само да сноси терете. Али отпорна снага српског народа скршила је Анђелића. Његови се паклени планови нису могли остварити

После Анђелића хтео је Георгије Бранковић да уништи народна права. Банфи је онда заповедао сабору да мора усвојити тај штатут. У његово је време поникао злогласни јединствени штатут. Продата је беочинска каја мимо закона. Автономијом је управљао 12 година незаконити саборски одбор, који је газио законе. Но и Георгију Бранковићу није пошло за руком, да оствари своје паклене планове. Народна отпорна снага, оличена у српској народној радикалној странци, осујетила је све зле умишљаје црне чете.

Наш је народ дакле био злосреће Откуд је требало сувце да га греје био га је лед. Но власници су се могли уверити, да је наш народ будан и да ће се снажно одупрети сваком нападају на његова права Мислимо, да су се о томе уверили и влада и клерикалци Борбе је било доста. Дошло је време, да се ради. А да би до тог рада могло доћи, треба да на столицу српских патријара седне човек, који ужива народно поверење На патријарашкој столици треба да седи човек, који има љубави према српском народу, коме је озбиљно стало до мира и рада у цркви Српски народ жели патријарха, који му неће бити непријатељ него чувар његових стечених права Српски народ хоће на патријарашкој столици да види човека, који ће му помоћи да доврши автономну зграду и да је учврсти. Ми смо уверени, да ће српска народна радикална странка као саборска већина погодити жељу народа и своје поверење поклонити оном, који је и делима засведочио, да је пријатељ своме народу Хоће ли саборска мањина умети бар у овом тренутку, да се одазове жељи српског народа, видећемо. Но судећи према њеном досадањем раду, сумњамо, да ће се умети узвисити Самосталци су досада редовно терали инат Можда ће се овом приликом оканити те наваде.

У овом значајном тренутку требали би да покажу, да воде рачуна о народним жељама. Тиме би помогли, да се народу обезбеди право на слободан избор патријарха. То право треба да чувамо сви као зеницу ока свога.

Српски народ карловачке митрополије упро је свој поглед у Карловце, па очекује, да ће сабор одговорити своју дужности. Ми смо уверени, да се народ неће преварити у својој нади, јер је радикална странка увек радила с народом и за народ.

=

Сличице са српског народног црквеног сабора.

Кога ће бирати радикали.

Клуб радикални посланика на нашем српско народном црквеном сабору, одржаће своју клупску седницу сутра, у суботу, у 8 часова у јутру. Том приликом решиће коначно, кога ће епископа бирати за патријарха.

Изјава од три лица.

Сви су листови забележили како је администратор патријаршије Лукијан Богдановић изјавио у епископској конференцији, да ће се примити патријарашког достојанства само у том случају, ако га већина нашег народноцрквеног сабора и забере. Именовање ни у ком случају неће примити.

Чим је то угледало света извешт ч „Пестер Лојда“ одмах је похитао епископу Лукијану, да се из његових уста осведочи, е да ли је доиста то и тако рекао Епископ Лукијан изјавио је тада том дописнику „Пестер Лојда“ како му не може рећи, да ли је изјавио епископима, да се неби примио именовања за патријарха, јер је о свему томе говорено у тајној епископској седници.

Чим је ова друга изјава угледала света у „Пестер Лојду“, брзо се породила и трећа. Извештач „Будимпештанскога Тудошито“-а, известио је из Карловаца, како ова „Пестер Лојдова“ вест није тачна Епископ Лукијан изјавио је само толико, да би као добар епископ и добар Србин најрадије волео, кад би се патријарашки престо *могао попунити путем избора, и кад се не би позивало на Анђелићев случај.*

Као што се види овом последњом изјавом огрешио се епископ Лукијан о тајност оне конференције у својој другој изјави А како да се свати она његова бојажљива сумња, да ли ће се патријарашка столица моћи попунити избором. И за што без невоље указује на Анђелићев случај. Не иде ли то све у прилог ономе, да неће ни један епископ бити потврђен, ако буде изабран за патријарха осим њега епископа Лукијана. Заиста врло сумњива бојазан.

Колико би лепше било по епископа Лукијана и узвишеније по његов епископски положај да је остао при оној првој изјави И не би ли баш тиме доказао најбоље да је добар епископ и добар Србин. И тад цела ова ствар не би добила три врло сумњива али и ружна лица

„Брат“ „брату“ на невољи

Хрватски коалиционашки листови похитали су својој православној браћи Хрватима у помоћ. Упрегли су се у таљиге своје православне самосталне браће хрватске и вуку ли богомој, вуку. Православна и хрватска браћа трпају у њих оно, што несмеју чак ни у свом орган „Србобран“ да трпају Тако Супилов „Нови лист“ доноси сваковрсне лажи у извештају са нашег народног црквеног сабора. Вели се, како је радикал Радивојевић Вачић предлагао, да се прими од владе октроисани дневни ред и бира патријарх. И како ће радикали бирати за извесно по заповести Векерловој епископа Лукијана, коме се као владици већ тражи заменик. — „Обзор“ има како је седница српског црквеног народног конгреса врло напета. Преговори се воде између радикала и краљевског комесара. Чини се да је Богдановићев избор сигуран јер се већ тражи његов наследник за Будим. И то ће бити *Ђуро Видицки, предстојник ковиљског самостана човјек врло неображен.* — Баш су хрватски коалиционашки листови свезнајући. Не само што знају ко ће бити изабран за патријарха већ знају чак ко ће бити будимски владика. Па да, Валеријан ће бити православни бискуп загребачки, а Ђуро епископ будимски. Први славан у чутурологији, а други се изредно разуме у ждрепцима. И сад да хрватско српска коалиција не гаји најлепше мнење према српском народу. Аратос таквих пријатеља! На част их са белим луком православним хрватима око хрватског православног „Србобрана“. О другим глупостима у тим изјавама да и не говоримо.

Будалина Буде као дипломата.

У саборској седници од среде, хтеде Будалина Буде да испуни своју давнашњу тежњу и да се и он обесамрти Устаде и трогателним гласом предложи да се у записник уведе цео краљев рескрипт и говор краљевског комесара на мађарском језику. Радикали се и сами самосталци пренеразише се. Зар тај велики православни Хорват, да тражи мађарски језик у записник. Још да је тај рескрипт краљев и говор краљевског комесара, био на хорватском језику, сватили би браћа, Буда. Ал овако, да грдне бруке И сам Бањанин срдито викну свом Буду, да је тај његов предлог глуп. Буде се тад грже и да се извуче, рече, како он то није озбиљно мислио, већ је хтео само радикале да изузче за језик. Сад тек наста буран смеј. Први је говорник био др. Жарко Миладиновић, радикал, који се оградио што је рескрипт краљев на мађарском језику и изјавио да радикали сматрају за оригиналан текст оно, на српском језику што је прочитано. А за њим то рече у име православних Хрвата Муачевић. И после свега тога Будалина Буде, хтеде ону своју прву глупост дипломатског дара свога да изриба па упаде у још гору Главно је да рече и остаде жив.

Лево крило самосталско.

Кад је др Рокнић у свом стварном и језгровитом говору истакао и то, како је радикалски саборски одбор водио херојску борбу у одбрани Текелиног фонда, а награда му је зато била, да су самосталци за го клеветали саборски одбор, тад загрмеше самосталци: То није истина! Реците које то од нас био? Мита Клицин рече: Ваше лево алмажанско крило. Др Сава путник зајапурен потскочи као комарац, и рече: И јесмо лево крило! Настаје буран смеј и не чу се, да ли још што ре-

че др. Сава Путник. Извештач „Браниковог“ саборског клуба м ра да уме добро да ћули уши, јер донесе у „Бранику“ крупни слови како је Сава Путник рекао још: — Је сте! Ви сте издајице! Срам Вас било. Ви сте продали ма настире мађарима!“ Да је то Путник рекао, радикали би му већ отшалили шалу. Но кад је већ извештач „Браниковог са борског клуба, чуо и оно, што нико није чуо за што онда Са ва Путник и Алмажани не по рекну, да су писали у темишвар ском мађарском листу, каз о они нису писали ни рекли, да су ра дикали продали манастире ма ђарима, већ су само писали и рекли, да су радикали манас тирско имање издали светов ним елементима. — Зашто у мађарским листовима онако. а у српским овако?! Но имаће прилике др Сава Путник да у нашем народном црквеном са бору још каже, да ли је казао оно, што „Браник“ сад круп ним и масним словима доноси И сва је прилика, да ће сам др Сава Путник рећи, да то што је извештач „Браников“ својим исћуленим ушесима чуо и до нео у „Браник“ масни и дебе ли слови, није рекао он, Сава Путник И тад ће се испоста вити и опет, што се већ толи ко пута испоставило, да је „Бра ник“ и опет масно и крупно слагао Такова му је „нарав ственост.“

Алмажанска дрскост

Пишу нам из Турског Бе чеја: Наши алмажани сазвали су конференцију у Турском Бе чеју. Ту су донели неки про грам и створили демократску странку Ко не познаје прилике у Тур ком Бечеју, мислиће, то је легло алмажана и да су баш стога и сазвали своју конфе ренцију у Турски Бечеј, што је народ у Турском Бечеју ли стом уз алмажане. Али то ниј тако Два најновија избора у Турском Бечеју показаше нај сјајније, да су Срби Турско-бе чејци овејани радикали. Ево доказа. Пре 3—4 недеље обав љен је избор трећине скупштин ске. При избору трећине скуп штинара прошла је листа ра дикална једногласно Алмажани су покушавали завести неке бираче, па кад низу успели они се и не показаше на избору, јер би срамно пали

Исто тако и при накнадном избору једног изборника пре 2 недеље изабран је једногласно радикал.

Та два избора најјасније по казују да је народ одлучно уз радикалну странку, али уједно ти избори показују и дрскост алмажанску, да баш у Турском Бечеју држе конференцију, где осим председника дра Б гдана Давидовића, поп Партенија Сив чева и још двојице тројице ни кога уз себе немају. Тако што, да у месту где немају своји присташа држе конференцију могу само алмажани, јер су дрски и безочни

Не верује му народ.

Пишу нам из Карлова: Је дан овдашњи угледан грађанин био је више дана на путу важ ним послом својим и није доспео да чита „Заставу“. Кад је сти гао у своје место сретне пор Мицелу П. и упита га шта је но во? Овај му одговори, да ће бити 19 ог о. м у суботу из бор патријарха. Вели — тако „Браник“ јавља. Онај грађанин ни пет ни шест него рече — лаже „Браник“! Дође кући и одмах узме „Заставу“ у руке и нађе да ће се избор патри јарха заиста 19 о. м. у суботу обавити. Кад се после састао с попом рече му баћа — е, то е валда прва истина што је „Браник“ казао Ето видите оче, не верује се „Бранику“ ни онда кад случајно и истину ка же. А ко би и веровао, кад у век лаже и лаже.

Санданск и — посланички кандидат.

Познато је да је влада Бугарске после убиства Сарафова иставила на граду на главу Санданског. Том је повод свакако, што је Сандански при таша аутономне Македоније као де ла турске царевине. Сад јављају из Софије, да су Младотурци позвали Санданског у Солун. Он се крене Кад је пролазио поред Неврокопа скупи се грађанство на станици поздрави га и рече му да ће иду ћих избора бирати у турски парла мент. Из тога се види, да становни ство не тежи Бугарској.

Убиство у Трсту.

Јавили смо о нечувеном злочину у Трсту. У стану убице, који се зо ве Федрансперг, нађени су, осим гла ве, коју су нашли у мору, сви оста ли делови тела. Федрансперг међу тим не признаје, да је он учинио злочин. Вели да је он прет - прошле среде ручао са убијеном певачицом Фабријевом и још са једним госпо дином. И том господину је хтео да забаци кривицу. Али је утврђено, да е Федрансперг и после тога био са убијеном Фабријевом. Убио је тек у суботу. Њене неке драгоцености ј аложио. Кад је Федрансперг ве ћ затвор, позвала га је светина тела да га линчује. Убијена Фабр ева је сахрањена уз велико учешћ света.

Нечовештва у Америци.

Из писама наших исељеника у Америци види се, да се онде са ра дницима по гдегод врло хрђаво по ступа. Не издаје им се плата, па ви ше поступа се с њима као с робови ма. Како из Њујорка јављају, таквих е недела откривено и у Северној А мерици у држави Георгија. Затворе ике су често на мртво ме испре бијали, за тим су их разним посед ницима продавали као робове.

Из португалске коморе

Посланик Коста у португалском парламенту је тражио, да се члано ви кабинета злогласног Франка ух ате и да им суди горња кућа з почињена недела.

Част једнога медведа.

Из Егера јављају: Ових дана тре бало је једнога медведа из поседа кне за Шенборна пренети возом из Ка никсвартглацела у Хајлу. Медвед ј био у кавезу једног жел зничког ва гона. Тргне једну шипку од кавеза прекрха је и онда искочи у просто ију од вагона и потражи штогод за јело. У вагону као да су спремили ћаст. Беше ту воћа, путера, јаја и хлаве живине. Одмах се даде на по ао. Прво се маши корпе са јајима. Разбије их шапом и испије 111 ко ада. За тим пређе на живину и по еде две дебеле гуске, две патке и више кокошака. Онда се л ти путе а, провали четири качице и добро е облизе. Најзад, да заслади, пре ђе на корпу с воћем. Што није мо гао појести, то је шапом размрвио и разбацио по вагону. Кад је довршио обед, појаве се кондуктери.

Таст убио зета.

У Добричани — бихарска жупа нија — убио је таст свога зета на грозан начин. Старац беше у добром стању и сав свој капитал превео је на свога зета у тој нади, да ће га овај у старости ранити и сарани ти Зет док није остварио свој план у сађао је старцу, ал' кад је спровео намање тастово на себе, поступао ј са својим добротвором нечовечно. Таст у огорчењу узме секиру и у спавању удари више пути по глави зета, тако, да му је сву лубању раз ирско. Таст — који иначе тврди да е он убио — ухапшен је

Скупо ашиковање.

Из Загреба јављају, да је ноћас у једној штали 5. уланске регименте ибио пожар. У касарни је било само мало војника, јер је цела регимента на вежби. У штали тој било је за јаше привезано 42 коња, које су ва ирогасци ослободили улара. Попла шени коњи дивље појурише кроз ва рошке улице, и преко двадесет коња падоше у дубок јарак. Шесторо је на месту скапало. Вели се да је по жар настао отуда, што је један вој ник са својом драганом на тавану проводио се и пушио, те се велика количина сена запалила. Војно запо ведништво је одмах наредило нај строжију истрагу.

Ср. Карловци, 18. јула.

Најновије. Са поуздане тране дознао сам, да је сти ло решење у ствари епархиј ске скупштине архидијецезе и епархијске скупштине теми шварске Остало је све онако, како је сабор решио.

Сутра ће бити саборска седница, која ће бирати митропо лита патријарха Прво ће се о веровити записник прошле са борске седнице. Онда ће доћи краљевски комесар и прочитаће кр отпис у ствари избора За тим ће посланици ићи у дворс ску капелу на призивање св Духа и тада ће у тајној седници бирати сабор митрополита патријарха. После ће се у јав ној седници прогласити резултат избора. — Дневни ред, који је у тановио српски нар. црквени сабор гласи: 1 Избор митро полита-патријарха 2 Уредба о дотацији свештенства, **са прелазним наређењем, да га уредба одмах ступа у живот и да важи и за патријарха, кога ће овај сабор изабрати** 3 Избори митрополитск г црквеног и школског савета 4 Избор школског референта за епархију темишварску. И онда остале уредбе.

Одговорни уредник
Константин Брадзаровић.

БУРАД ЗА ВИНО

већ употребљена, али у врло добром стању, у вел чини од 12 до 34 хекти, продају се уз јефтину цену код

Браће Шварца,
766 3—12 Нови Сад, рибња пијаца број 12.

За моју месарску радњу
потребујем
ЈЕДНОГ ЗДРАВОГ, ВАЉАНОГ ДЕЧКА
ЗА ШЕГРТА,
који може одма ступити.
МИЛАН ШУВАКОВ
834 3—3 касапин, Ст. Врбас.

ОБЈАВА.

Чувена и од најстаријег доба призната српска радња
пре **„Кир Мита“**
а сад **ЈОВАНОВИЋ**
у кући српске црквене општине у Сремски Карловци — пружа сваком странцу угодан стан и сваку угодност; соба за спавање, најбоља карловачког вина ризлинга, лештанска пива, добра изврсна кујна и све по најумеренијој цени. Послуга тачна и учтива.
Свој своме!
Молим за посету —
840 3—12 ЈОВАНОВИЋ.

КРОМПИРА
нова роза, рана нуди вагони. најјефтиније
Александар Мудрок.
928 2— Митровица (Срем).

ОПАНЧАРИМА
Имам на лагеру преко
1000 ПАРИ КАЛУПА
најмодерније врсте у свима сор тама. које се данас траже
С поштовањем
Пера Маглић
стари и познати калупаџија у Новом Саду, Алмашка ул. бр. 6
912 2—8

ИМАМ НА ПРОДАЈУ
НОВ КАЗАН
за пециво ракије
најновије конструкције Велики је 225 литара, а свега три месеца рађено у њему.
Васа Аперлић,
918 2—3 Стапар.

НА ЗНАЊЕ.

Овим стављам мојим штованим муштеријама на знање, да сам купио у Вуковару на Дунаву
ВОДЕНИЦУ,
те пошто сам до сада сваку моју муштерију у мојем дућану потпуно задовољно, то према томе пружам јамство, да ћу и у том подузећу настојати сваку муштерију на потпуно задовољство послужити, која буде у воденици мојој брашно млела.
Даље јављам, да имадем на велико
ПРОДАЈУ ВИНА
добра и јефтина и молим моје штоване муштерије, да у случају потребе вина од мене набаве.
Уједно молим, да општинска пославарства обрате пажњу, да лефе рујем одело за општинске редаре и послужитеље, а тако исто табле, пушке и друге ствари, које тачно и по најнижој цени израђујем и набављам.
Са штовањем
Никола Вингулац,
373 8—10 кројач у Вуковару.